

Total No. of Questions—4+4+4+4+4] [Total No. of Printed Pages—13

Seat No.	
-------------	--

[5303]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

POLITICS

PO-01 (Optional Paper)

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Examine Mahatma Gandhi's concept of 'Non-violence'.
 - (2) Explain Pandit Nehru's concept of Secularism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Individual freedom.
 - (2) Discuss Dr. Ambedkar's views on liberty and equality.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Comment on Raja Ram Mohan Roy's Liberalism.
 - (2) Explain Maulana Azad's views on Nationalism.
 - (3) Discuss Pandit Nehru's views of Democratic Socialism.
 - (4) Explain Dr. Ambedkar's views on Democracy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Mahatma Gandhi's concept of Trusteeship.
- (2) Dr. Ambedkar on Liberalism.
- (3) Maulana Azad's views on Education.
- (4) Raja Ram Mohan Roy's views on Law.
- (5) Pandit Nehru's views on Democracy.
- (6) Mahatma Gandhi's views on Gramrajya.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) महात्मा गांधीच्या अहिंसाविषयक संकल्पनेचे परीक्षण करा.
- (2) पंडित नेहरू यांच्या धर्मनिरपेक्षतेविषयक संकल्पनेचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राममोहन रॉय यांचे व्यक्ती स्वातंत्र्य संबंधी विचार स्पष्ट करा.
- (2) डॉ. आंबेडकराचे स्वातंत्र्य आणि समताविषयक विचारांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राममोहन रॉय यांच्या उदारमतवादावर भाष्य करा.
- (2) मौलाना आझाद यांचा राष्ट्रवादविषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (3) पंडित नेहरूंच्या लोकशाही समाजवादविषयक विचारांची चर्चा करा.
- (4) डॉ. आंबेडकराचे लोकशाहीविषयक विचार विशद करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) महात्मा गांधीचे विश्वस्त संकल्पनेविषयक विचार.
 - (2) डॉ. आंबेडकरांचा उदारमतवाद
 - (3) मौलाना आझाद यांचे शिक्षणविषयक विचार
 - (4) राजा राममोहन रॉय यांचे कायदेविषयक विचार
 - (5) पंडित नेहरूंचे लोकशाहीविषयक विचार
 - (6) महात्मा गांधी यांचे ग्रामराज्य.

[5303]-104

PO-02 (Optional Paper)
(Modern Political Ideologies)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the meaning and nature of Nationalism.
 - (2) Describe the meaning and nature of Liberalism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Democratic Socialism is a synthesis of democracy and socialism. Discuss.
 - (2) Explain the meaning, nature and features of Fascism.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) State the nature of Democratic Socialism.
 - (2) Give the causes of the emergence of Fascism.
 - (3) Describe the nature of social democracy.
 - (4) Explain the Marxist interpretation of Nationalism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
 - (1) Concept of Alienation of Marx
 - (2) Ethnic Nationalism
 - (3) Corporate State
 - (4) Marxist base and superstructure
 - (5) Guild Socialism
 - (6) Modern Liberalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) राष्ट्रवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (2) उदारमतवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) लोकशाही समाजवाद हा लोकशाही आणि समाजवादाचा समन्वय आहे. चर्चा करा.
 - (2) फॅसिस्टवादाचा अर्थ, स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) लोकशाही समाजवादाचे स्वरूप
 - (2) फॅसीझमच्या उदयाची कारणे द्या
 - (3) सामाजिक लोकशाहीचे स्वरूप वर्णन करा.
 - (4) मार्क्सप्रणित राष्ट्रवादाचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
 - (1) मार्क्सची परात्मभाव संकल्पना
 - (2) वांशिक राष्ट्रवाद
 - (3) महामंडळात्मक राज्य
 - (4) मार्क्सचा पाया व इमारत विचार
 - (5) व्यवसाय संघवाद
 - (6) आधुनिक उदारमतवाद.

[5303]-104

PO-03 (Optional Paper)

(Indian Administration)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the features of Indian Administration during colonial rule.
 - (2) Explain administrative functions of Prime Minister.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) State the composition and functions of Maharashtra Public Service Commission.
 - (2) State the challenges regarding development before Indian Administration.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the role of Chief Minister in Council of Ministers.
 - (2) Explain the functions of Cabinet Secretariat.
 - (3) Examine the recommendations made by Administrative Reforms Commission.
 - (4) State the composition and functions of Union Public Service Commission.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Political Neutrality
 - (2) State Secretariat
 - (3) Estimates Committee
 - (4) National Development Council
 - (5) Functions of the Ministry of Human Resources and Development
 - (6) Home Minister.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) ब्रिटीश राजवटीतील भारतीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - (2) पंतप्रधानांची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची रचना व कार्ये सांगा.
 - (2) भारतीय प्रशासनापुढील विकासासंबंधी आव्हाने सांगा.
3. पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) मुख्यमंत्र्याची मंत्रीमंडळातील भूमिका स्पष्ट करा.
 - (2) कॅबिनेट सचिवालयाची कार्ये सांगा.

- (3) प्रशासकीय सुधार आयोगाने सुचविलेल्या सिफारशीचे परीक्षण करा.
- (4) केंद्रीय लोकसेवा आयोगाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) राजकीय तटस्थता
- (2) राज्य सचिवालय
- (3) अंदाज समिती
- (4) राष्ट्रीय विकास मंडळ
- (5) मानव विकास संसाधन मंत्रालयाची कार्ये
- (6) गृह खाते.

[5303]-104

PO-04 (Optional Paper)
(Development Administration)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Describe the meaning, evolution and significance of Public Administration.
 - (2) Discuss the problems related to recruitment of Civil Services.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) State various schemes and rural development.
 - (2) Explain the detail the specialist and generalist debates in Administration.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) State the patterns of peoples participation in the process of development.
 - (2) Explain the role of socio-political elements in the process of development.
 - (3) Discuss 73rd and 74th amendment regarding peoples self-development and empowerment.
 - (4) Explain the role of Democracy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Policy of industry in Development Administration
 - (2) Problems of development in developing countries
 - (3) Development Administration and political process
 - (4) Goals of Development in India
 - (5) Problems related to training
 - (6) The policies for cultural development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) लोकप्रशासकाचा अर्थ, उत्क्रांची आणि महत्त्व यांचे वर्णन करा.
 - (2) सनदी सेवेतील भरती संदर्भातील समस्यांची चर्चा करा.
2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) ग्रामीण विकास अंतर्गत विविध योजना सांगा.
 - (2) प्रशासनातील 'विशेषतज्ञ' आणि 'सर्वसामान्यतज्ञ' वाद स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]
 - (1) विकास क्षेत्रातील लोकसहभागाचा विविध पद्धती.
 - (2) विकास प्रशासनातील सामाजिक-राजकीय घटकांची चर्चा करा.

- (3) 73वी व 74वी घटनादुरुस्ती लोकांच्या स्वयविकास आणि सक्षमीकरण संदर्भात चर्चा करा.
- (4) लोकशाही भूमिका विरुद्ध विकास प्रक्रिया स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) विकास प्रशासनातील उद्योग धोरण
- (2) विकसनशील देशांतील विकास प्रक्रियेसमोरील समस्या
- (3) विकास प्रशासन आणि राजकीय प्रक्रिया
- (4) भारतातील विकासाची उद्दिष्टे
- (5) प्रशिक्षणाच्या समस्या
- (6) सांस्कृतीक विकासाची धोरणे.

[5303]-104

PO-05 (Optional Paper)
(India Foreign Policy)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the basic principles of Indian Foreign Policy.
 - (2) Examine the Geographical domestic determinants of India's Foreign Policy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain global factors of India's Foreign Policy.
 - (2) Explain the changes in Indian Foreign Policy.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words) : [20]
 - (1) Objectives of India's Foreign Policy
 - (2) Historical domestic determinants
 - (3) Continuity in India's Foreign Policy
 - (4) India's role in UN.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
 - (1) Panchsheel principles
 - (2) SAARC
 - (3) Meaning of 'Non-alignment Movement'
 - (4) Cultural Domestic Determinant
 - (5) Social Domestic Determinant
 - (6) Historical background of NAM.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा.
 - (2) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचा भौगोलिक अंतर्गत घटकाचे परीक्षण करा.
2. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे जागतिक घटक स्पष्ट करा.
 - (2) भारताच्या परराष्ट्र धोरणात झालेले बदल स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टे
 - (2) ऐतिहासिक अंतर्गत घटक
 - (3) भारताच्या परराष्ट्रीय धोरणातील सातत्य
 - (4) युनोमधील भारताची भूमिका.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
 - (1) पंचशील तत्वे
 - (2) सार्क
 - (3) अलिप्ततावादी चळवळीचा अर्थ
 - (4) सांस्कृतिक अंतर्गत घटक
 - (5) सामाजिक अंतर्गत घटक
 - (6) 'नाम' ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.